BE-kategooria mootorsõiduki juhi ettevalmistamise täiendusõppe õppekava

Koolitaja	OÜ CAPITELLUM
Õppekava nimetus	BE-kategooria mootorsõiduki juhi ettevalmistamise täiendusõppe õppekava
Õppeviis	kontaktõpe, e-õpe, iseseisev õpe
Koolituse liik	kursus
Liiklusteooria õppemaht	vähemalt 3 akadeemilist tundi
Sõiduõppe maht	vähemalt 2 sõidutundi
Õppetöö keeled	eesti, vene, inglise
Kontrollivorm	eksam
Hindamiskriteeriumid	Koolitus lõpeb teooria- ja sõidueksamiga. Teooriaeksami temaatika vastab MKMi määruse nr 50 „Mootorsõidukijuhi eksamineerimise, talle juhtimisõiguse andmise kord ja juhiloa vormid ning nõuded eksamisõidukitele“ lisas 2 toodud temaatikale. Eksam korraldatakse testide vormis. Hindamissüsteem: sooritatud/mittesooritatud. Eksam koosneb 30st ühe õige vastusega küsimusest, millest 5 küsimust käsitlevad liiklusohutust. Eksam arvatakse sooritatuks, kui õigete vastuste arv on vähemalt 26, kusjuures liiklusohutusteemalistes küsimustes ei tohi olla üle 1 vea. Küsimustele vastamiseks antakse kuni 30 minutit. Sõidueksamile lubatakse õppur pärast teooriaeksami edukat sooritamist. Sõidueksam võetakse vastu kahes järgus. Eksami esimeses järgus hinnatakse MKMi määruse nr 50 „Mootorsõidukijuhi eksamineerimise, talle juhtimisõiguse andmise kord ja juhiloa vormid ning nõuded eksamisõidukitele” lisas 3 toodud harjutuste sooritamist. Hindamine toimub vastavalt samas lisas toodud reeglitele. Eksami teises järgus kontrollitakse eksamineeritava oskust sõidukit iseseisvalt, ohutult, säästlikult ja sujuvalt juhtida erineva liiklustihedusega teedel. Sõidueksam hinnatakse lähtudes MKMi määruse nr 50 „Mootorsõidukijuhi eksamineerimise, talle juhtimisõiguse andmise kord ja juhiloa vormid ning nõuded eksamisõidukitele“ lisas 3 ja 4 toodud nõuetest. Hindamissüsteem: arvestatud (A) / arvestatud märkustega (AM) / mittearvestatud (MA). Eksam arvatakse sooritatuks (A või AM), kui eksamineeritava sõiduoskused on piisavad, et sooritada vajalikke harjutusi ning juhtida sõidukit kindlalt, ohutult ja iseseisvalt. Sõidueksam loetakse mittesooritatuks, kui eksamineeritav tekitab mis tahes harjutuse sooritamise käigus liiklusohtliku olukorra, ohustab inimest või sõidukit, sõidab vastu tähiskoonust või väljub koonustega tähistatud või joonitud ala piiridest. Samuti lõpeb sõidueksamil hindamine, kui juhtimisel esineb vigu ja loomult ohtlikku käitumist, mis võib ohustada eksamisõidukit, selles sõitjaid või teisi liiklejaid.
Eesmärgid	Koolituse eesmärk on anda tulevasele sõidukijuhile teadmised, oskused ja hoiakud liikluses käitumiseks kooskõlas BE-kategooria mootorsõiduki juhile kehtestatud kvalifikatsiooninõuetega. Koolituse eesmärk on samuti luua eeldused juhi vastutustundliku liikluskäitumise ning ohutu, iseseisva, teisi liiklejaid arvestava ja keskkonda säästva käitumise kujunemiseks.
Sisu	Õppeained on toodud allpool.
Õpiväljundid	Õpiväljundid on esitatud allpool.
Õppetöö korralduslikud alused	Koolitus vastab liiklusseaduse, MKMi määruse nr 60 „Mootorsõidukijuhi ettevalmistamise tingimused ja kord ning mootorsõidukijuhi ettevalmistamise õppekavad“ ning MKMi määruse nr 54 „Nõuded mootorsõidukijuhi koolitaja õppevahenditele, õppeväljakutele ja õppesõidukitele“ nõuetele. Juhi ettevalmistus toimub täiendusõppe korras liiklusteooriaõppe ja õppesõitude vormis. Koolitust viivad läbi vähemalt keskharidusega õpetajad, kes omavad kehtivat mootorsõidukijuhi õpetaja tunnistust. Koolituse lõpetanu saab koolituskursuse tunnistuse. BE-kategooria autorongi juhi koolituskursusele võib vastu võtta ka isiku, kellel on esmane juhiluba ja B-kategooria auto juhtimisõigus. BE-kategooria juhtimisõigust antakse isikule, kellel on B-kategooria juhiluba (mitte esmane juhiluba). Liiklusteooriaõppe maht on vähemalt 3 tundi, tegelik maht on individuaalne. Aineid läbitakse üldjuhul õppekavas toodud järjestuses. Teoorialoenguid korraldatakse nõuetekohases õppeklassis, mis on varustatud projektori-, tahvli- ja mugava mööbliga (lauad, toolid). Ühe teooriatunni pikkus on 45 minutit. Õppevormiks on auditoorne õppevorm. Õppetöö raames antakse iseseisev töö, mille eesmärk on materjali süvendatud õppimine ja loengus saadud teadmiste kinnistamine. Iseseisva töö osakaal on individuaalne. Auditoorse õppevormi asemel võidakse kasutada elektroonilist õppevormi. Sel juhul on elektroonilise õppevormi osakaal kuni 100%. Õppesõitude minimaalne maht on 2 sõidutundi, tegelik maht on individuaalne. Õppesõitu korraldatakse nõuetekohase õppesõidukiga. Ühe sõidutunni pikkus on 45 minutit. Iga õppesõidu lõpus märgib õpetaja õpingukaardile õppesõidutundide arvu ja hinnangu (kirjaliku tagasiside) õpilase oskuste kohta. Lisaks võib õpetaja hinnata sõidutunnil omandatud õpiväljundeid (hindamissüsteem on arvestatud / mittearvestatud). Õppesõitude teemad läbitakse üldjuhul õppekavas toodud järjestuses. Sõiduõppe aine „Autorongi juhtimine õppeplatsil ja autorongi koostamine“ toimub õppeväljakul. Linnaliiklusesse lubatakse õppur pärast õppeaine „Sõiduki käsitsemine“ läbimist. Jätkuõppe kaudu valmistatakse ette juhtimisõiguse taotlejaid, kes ei ole riiklikku sõidueksamit kolme korraga sooritanud. Selle eesmärk on juhi süvendatud ettevalmistamine, et tagada vajalike teadmiste ja oskuste omandamine. Õpilane peab esitama koolitajale viimase kolme sõidueksami kaardid. Juhi jätkuõpe toimub üldjuhul õppesõidu vormis, selle sisu määrab sõiduõpetaja, lähtudes sõidueksami mittesooritamise põhjustest. Jätkuõppe minimaalne maht on kaks sõidutundi.
Õppematerjalide loend	Liikluslab Baltic OÜ e-õppe keskkond, „Teooria lihtsas keeles“ (J. Ess, 2023), „Nutikad liiklustestid“ (Liikluslab, 2023)
Õppekavarühm	Transporditeenused
Õpingute alustamise tingimused	Vastavalt liiklusseadusele ja MKMi määrusele nr 60 „Mootorsõidukijuhi ettevalmistamise tingimused ja kord ning mootorsõidukijuhi ettevalmistamise õppekavad“.
Õppekava koostamise alus	Koostatud majandus- ja kommunikatsiooniministri 27. juuni 2011. a määruse nr 60 „Mootorsõidukijuhi ettevalmistamise tingimused ja kord ning mootorsõidukijuhi ettevalmistamise õppekavad“ alusel.
Kinnitatud	Õppekava on kinnitatud 08.05.2026

Teooria- ja sõiduõppe ained ja õppemahud

Teooriaõpe		Sõiduõpe	
Õppeaine	**Õppetunde**	**Õppeaine**	**Sõidutunde**
1. Liiklusreeglid ja käitumine liikluses			
2. Autorongi ehitus		1. Autorongi juhtimine õppeplatsil ja autorongi koostamine	
3. Liiklusohutus			
4. Liiklusalased seadused ja määrused		2. Autorongi juhtimine liikluses	
5. Teooriaeksam		3. Sõidueksam	
Õppetundide arv	kokku vähemalt 3	Sõidutundide arv	kokku vähemalt 2

Jätkuõpe			
Teooriaõpe		**Sõiduõpe**	
Teema	**Õppetunde**	**Teema**	**Sõidutunde**
JÕ. Jätkuõpe	vajaduse korral (õppemaht määratakse individuaalselt)	JÕ. Jätkuõpe	2
		Kokku jätkuõppes vähemalt	2

Õpiväljundid

1. ÕPPEAINETE ÕPPEKAVA: TEOORIAÕPE

1.1. **Liiklusreeglid ja käitumine liikluses**

1.1.1. Liiklusreeglite õppe eesmärk on:

1.1.1.1. kinnistada ja süvendada liiklusreeglite tundmist;

1.1.1.2. anda mitmesuguste liiklusolukordade analüüsimise ja hindamise oskust;

1.1.1.3. välja arendada riskiteadliku käitumise ja objektiivse enesehinnangu võime ning lugupidav hoiak teiste liiklejate ja looduskeskkonna suhtes.

1.1.2. Terminid

Pärast koolitust peab õpilane oskama selgitada varem õpitud termineid ning termineid, mis on seotud autorongi ja haagisega.

1.1.3. Juhi märguanded

Pärast koolitust peab õpilane teadma ja oskama selgitada juhi märguandeid.

1.1.4. Autorongi asukoht sõites

Pärast koolitust peab õpilane oskama kirjeldada ja selgitada:

1.1.4.1. autorongi asukohta asulas ja asulavälisel teel sõites;

1.1.4.2. sõitmist sõidukireas ja sõidurajal, arvestades autorongi pikkust ja laiust ning külgvahet;

1.1.4.3. tagurdamist pööretel ja tõusudel ja langudel;

1.1.4.4. ohutu pikivahe vajadust eri liiklusoludes ja seda, millest sõltub ohutu pikivahe.

1.1.5. Teeandmiskohustus

Pärast koolitust peab õpilane oskama kirjeldada teeandmiskohustuse ja eesõiguse kasutamise omavahelist seost, arvestades autorongi liikumise eripära.

1.1.6. Möödasõit ja vastu sõitvad sõidukid

Pärast koolitust peab õpilane oskama selgitada ohutuks möödasõiduks (möödumiseks) vajalikke tingimusi ja ohte möödasõidu (möödumise) üksikutel etappidel ning vajalikke piki- ja külgvahesid.

1.1.7. Sõidukiirus

Pärast koolitust peab õpilane oskama selgitada lubatud suurima kiiruse ja oludele vastava kiiruse erinevust ja tuua näiteid ohuteguritest, mida juht peab arvestama ohutu sõidukiiruse valikul, sõites autorongiga tihedalt asustatud piirkonnas.

1.1.8. Peatumine ja parkimine

Pärast koolitust peab õpilane oskama seletada üldisi nõudeid peatumisel ja parkimisel ning sõiduki paigutamisel tehtavaid vigu.

1.1.9. Valgustusseadmed

Pärast koolitust peab õpilane oskama:

1.1.9.1. selgitada tulede kasutamise nõudeid mitmesugustes tee- ja ilmaoludes, arvestades autorongi eripära;

1.1.9.2. selgitada tulede ebaõige kasutamise ohtlikke tagajärgi.

1.1.10. Autorongi tähistamine

Pärast koolitust peab õpilane tundma autorongi tähistamist mitmesuguste veoste veol.

1.2. **Autorongi ehitus**

1.2.1. Autorongi seadmete ja süsteemide otstarve, kontrollimine, hooldus ja tehnoseisund

Pärast koolitust peab õpilane:

1.2.1.1. tundma mitmesuguste autorongide ja nende osade tüüpe ja otstarvet;

1.2.1.2. oskama joonisel näidata sõiduki põhiosi ja oskama selgitada haagise ühendamist autoga, st autorongi koostamist;

1.2.1.3. oskama leida registreerimistunnistuselt põhiandmeid;

1.2.2. Elektriseadmed

Pärast koolitust peab õpilane oskama joonisel näidata:

1.2.2.1. valgustus- ja signalisatsiooniseadmete asukohti, otstarvet, kasutamist ja hooldust;

1.2.2.2. auto ja haagise vahelisi elektriühendusi.

1.2.3. Pidurid

Pärast koolitust peab õpilane oskama joonise või näitvahendite abil selgitada:

1.2.3.1. haagise pidurisüsteemide tööpõhimõtet ning näitama tegelikkuses auto ja haagise pidurisüsteemide ühendamist.

1.2.4. Rattad

Pärast koolitust peab õpilane oskama joonise või näitvahendite abil selgitada:

1.2.4.1. naastrehvi kasutamise nõudeid;

1.2.4.2. vale rehvi õhurõhu tagajärgi rehvile;

1.2.4.3. eri rehvitüüpide valiku aluseid;

1.2.5. Autorongi sõidutehnilised omadused

Pärast koolitust peab õpilane oskama kirjeldada, kuidas järgmised tegurid mõjutavad autorongi sõiduomadusi:

1.2.5.1. massi jaotus;

1.2.5.2. teljekoormus;

1.2.5.3. rehvid ja õhurõhk nendes;

1.2.5.4. veos;

1.2.5.5. üle- ja alajuhitavus;

1.2.5.6. tuul.

1.2.6. Autorongi koormamine

Pärast koolitust peab õpilane teadma, kuidas nõuetekohaselt koostada koormat ja kinnitada ning katta seda nii, et see ei:

1.2.6.1. ole ohtlik kaasliiklejatele;

1.2.6.2. ületa lubatud mõõtmeid, teljekoormust ja massi;

1.2.6.3. piira juhi vaatevälja;

1.2.6.4. varja sõiduki tulesid;

1.2.6.5. varja numbri- ega tunnusmärke;

1.2.6.6. suurenda oluliselt kütusekulu;

1.2.6.7. saasta keskkonda.

1.3. **Liiklusohutus**

1.3.1. Koolitus peab andma õpilasele:

1.3.1.1. ohutunnetuse riski vältimiseks;

1.3.1.2. oskuse hoiduda ohuolukordade tekitamisest ja nendesse sattumist;

1.3.1.3. oskuse ohuolukorrast võimalikult ohutult väljuda.
1.3.2. Ohuolukorra ettenägemine
Pärast koolitust peab õpilane oskama ette näha ohuolukordi ja tundma nende tekke põhjusi ning põhjustajaid, sealhulgas:
1.3.2.1. vähekaitstud liiklejaid (lapsed, vanurid, jalakäijad, jalgratturid, mopeedijuhid jt);
1.3.2.2. sõitu eri viisil koormatud sõidukitega;
1.3.3. Liiklusõnnetused ja kahjustused
Pärast koolitust peab õpilane oskama kirjeldada mitmesugustel põhjustel tekkida võivaid liiklusõnnetusi. Õpilane peab oskama tekkivat ohuolukorda ette näha ja olema võimeline selgitama juhi psüühikaga seotud tegureid, mis võivad muuta liiklusolukorra keerukust.
1.3.4. Ohud pukseerimisel ja autorongiga sõitmisel
1.3.4.1. Ohud pukseerimisel
Pärast koolitust peab õpilane teadma pukseerimisega kaasnevaid ohtusid ja nende vältimise võimalusi.
1.3.4.2. Ohud autorongiga sõitmisel
Pärast koolitust peab õpilane oskama hinnata:
1.3.4.2.1. veduki ja haagise masside erinevusi;
1.3.4.2.2. autorongi pidurdusvõimet;
1.3.4.2.3. autorongi pidurdamisel tekkivaid ohte;
1.3.4.2.4. nõudeid ja ohte autorongiga manööverdamisel;
1.3.4.2.5. ohte autorongi tagurdamisel tõusul ja langul.

1.4. **Liikluspsühholoogia**
1.4.1. Koolitus peab andma õpilasele:
1.4.1.1. lugupidava hoiaku teiste liiklejate ja looduskeskkonna suhtes ning oskuse hinnata ja endas arendada liikluskultuuri (olukorra ettenägemise võimet, arukust, otsustus- ja vastutusvõimet);
1.4.1.2. teadmised juhile vajalike võimete kohta;
1.4.1.3. oskuse täielikult rakendada oma võimeid ohuolukorra tekkimisel.
1.4.2. Tegutsemisvõimet vähendavad tegurid
Pärast koolitust peab õpilane oskama selgitada:
1.4.2.1. väsimuse tunnuseid;
1.4.2.2. väsimuse mõju liiklusohutusele;
1.4.2.3. liiklustagajärgi, mis võivad tekkida siis, kui sõidetakse alkoholi- või narkojoobes või teatud ravimite mõju all;
1.4.2.4. ohte, mille võib põhjustada mobiiltelefoni kasutamisel sõidu ajal.

1.5. Liiklusalased seadused ja määrused
1.5.1. Koolituse käigus peab õpilasele selgitama neid õigusakte, mis määravad juhi ohte ennetava ja keskkonda säästva hoiaku. Pärast koolitust peab õpilane teadma:
1.5.1.1. õppesõidu kohta kehtestatud nõudeid;
1.5.1.2. liikluskindlustussüsteemi ja kindlustuslepingute sõlmimist;
1.5.1.3. nõudeid autorongi tehnoseisundi ja varustuse kohta;

2. ÕPPEAINETE ÕPPEKAVA: ÕPPESÕIT

2.1. **Autorongi koostamine**
Pärast koolitust peab õpilane oskama:
2.1.1. kontrollida järgmiste seadmete ja veose vastavust esitatavatele nõuetele:
2.1.1.1. valgustusseadmed;
2.1.1.2. haakeseade;
2.1.1.3. autorongi piduri- ja elektriühendused;
2.1.2. otsustada, kas haagist tohib vedukiga ühendada;
2.1.3. ühendada ja lahti ühendada haagist vedukist;
2.1.4. otsustada, kas on vaja puhastada laternaid ja numbrimärke.

2.2. **Autorongi juhtimine õppeplatsil**
Pärast koolitust peab õpilane oskama sooritada heal tasemel kõik sõidueksamil ettenähtud sõiduharjutused.

2.3. **Autorongi juhtimine liikluses**
2.3.1. Sõidu alustamine
Pärast koolitust peab õpilane oskama alustada sõitu:
2.3.1.1. tee äärest, jälgides liiklust;
2.3.1.2. järgides teeandmise nõudeid.
2.3.2. Paiknemine
Pärast koolitust peab õpilane oskama:
2.3.2.1. valida teel vastutulevate sõidukite suhtes sobiva asukoha;
2.3.2.2. jätta vähekaitstud liiklejatele teel piisavalt ruumi.
2.3.3. Sõit liiklusvoos
2.3.3.1. Sõit teiste sõidukite ees
Pärast koolitust peab õpilane oskama:
2.3.3.1.1. kiiresti kindlaks teha taga sõitja kiiruse ja kavatsused ning seda, kas pikivahe on ohutu;
2.3.3.1.2. kergendada taga sõitjate möödasõitu;
2.3.3.1.3. aeglustada pidurdades nii, et pidurituli hoiataks õigel ajal taga sõitjat ettekavatsetud peatumisest.
2.3.3.2. Sõit teiste sõidukite järel
Pärast koolitust peab õpilane oskama:
2.3.3.2.1. hoida ohutut pikivahet eessõitjaga, arvestades ilma- ja teeolusid, eessõitva sõiduki mõju nähtavusele, kiirust, möödasõitvaid sõidukeid ja hoiatusmärguande õigeaegsust;
2.3.3.2.2. tähele panna eessõitva sõiduki juhi kavatsusi;
2.3.3.2.3. hoida ohutut pikivahet, et vähendada pidurdamise ja kiirendamise vajadust.
2.3.3.3. Sõiduraja vahetus
Pärast koolitust peab õpilane oskama:
2.3.3.3.1. vahetada sõidurada tiheda liikluse korral;
2.3.3.3.2. panna tähele teiste sõidukijuhtide kavatsusi ja vajaduse korral kergendada nende ümberreastumist;
2.3.3.3.3. vahetada sõidurada pidevjoont ületamata.
2.3.4. Vöötrada ja jalgrattatee
2.3.4.1. Üldosa
Pärast koolitust peab õpilane oskama:

2.3.4.1.1. täita nõudeid, mis kehtivad reguleeritud või reguleerimata ülekäiguraja ja jalgrattatee sõiduteega lõikumise kohal;
2.3.4.1.2. vältida jalakäijate ja jalgratturite ohustamist;
2.3.4.1.3. vältida peatumist ülekäigurajal või jalgrattatee ja sõidutee lõikumise kohal.

2.3.5. Tagasipööre

Pärast koolitust peab õpilane oskama:

2.3.5.1. valida tagasipöördeks ohutut kohta ristmikel ja ristmike vahel, arvestades tee laiust, nähtavust, liiklustihedust, liiklusreegleid ning autorongi mõõtmeid;
2.3.5.2. pöörata tagasi, tekitamata ohtu ja takistamata teisi liiklejaid.

2.3.6. Maantee

2.3.6.1. Maantee

Pärast koolitust peab õpilane oskama:

2.3.6.1.1. sõita maanteele kiirendusrajalt ja sealjuures tegutseda liikluses olenevalt nähtavusest ning valida kiiruse vastavalt liikluse rütmile ja tihedusele maanteel;
2.3.6.1.2. sõita maanteel ja sealjuures:
2.3.6.1.2.1. kasutada parempoolset sõidurida otsesõiduks ja pärisuuna vasakpoolset sõidurida möödumiseks;
2.3.6.1.2.2. hoolitseda, et nähtavus vastab liikluse tihedusele ja kiirusele;
2.3.6.1.2.3. kiiresti reageerida taga sõitvate sõidukite juhtide kavatsustele;
2.3.6.1.2.4. pöörata erilist tähelepanu neile, kes sõidavad maanteele kõrvalteelt ja valida vastavalt kiiruse, tehes teistele teele sõitmise ohutumaks;
2.3.6.1.2.5. valida sobiva kiiruse, vältides põhjendamatult aeglast sõitu;
2.3.6.1.3. maanteelt maha sõites anda varakult märku, sõita aeglustusrajale ja vähendada sujuvalt kiirust.